

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

**Studie podrobně mapující příklady
dobré praxe a existující metodiky
v zahraničí pro oblast dobrovolnictví
v prevenci recidivy kriminality
a v postpenitenciární péči**

Etapa II

„Studie podrobně mapující příklady dobré praxe a existující metodiky v zahraničí pro oblast dobrovolnictví v prevenci recidivy kriminality a v postpenitenciární péči“ je zpracovaná jako veřejná zakázka na základě objednávky Ministerstva vnitra ČR.

Zpracovatel:

ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú.

Moravská 758/95, 700 30 Ostrava – Hrabůvka, IČ: 28614950

tel.: +420 595 136 023, web: <http://accendo.cz>, e -mail: info@accendo.cz

Realizační tým:

Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D.

PhDr. Andrea Hrušková

Ing. Petr Proske

Monika Hrušková

Bc. Prokop Vašulín

a další

Citační vzor: HRUŠKA, L.; FOLDYNOVÁ, I.; HRUŠKOVÁ, A.; a kol. Studie podrobně mapující příklady dobré praxe a existující metodiky v zahraničí pro oblast dobrovolnictví v prevenci recidivy kriminality a v postpenitenciární péči. *Etapa II. Ostrava: ACCENDO. 2018.*

OBSAH

Úvod – popis Etapy II	5
1 Rakousko	7
1.1 Cílová skupina.....	9
1.2 Cílová skupina jako pomáhající subjekt – dobrovolník	10
1.3 Nároky kladené na dobrovolníka.....	10
1.4 Typové činnosti dobrovolníka.....	12
1.5 Zvláštní podmínky výkonu činnosti	14
1.6 Návaznosti na aktivity orgánů veřejné správy	15
1.7 Finanční nároky a jejich zajištění	15
1.8 Příklady dobré praxe – NEUROSTART	17
1.8.1 Dobrovolný probační úředník jako osobní trenér.....	17
1.8.2 Prevence kriminality ve školách	17
2 Nizozemsko	19
2.1 Cílová skupina.....	22
2.2 Cílová skupina jako pomáhající subjekt – dobrovolník	22
2.3 Nároky kladené na dobrovolníka.....	23
2.4 Typové činnosti dobrovolníka.....	24
2.5 Zvláštní podmínky výkonu činnosti	26
2.6 Návaznosti na aktivity orgánů veřejné správy	27
2.7 Finanční nároky a jejich zajištění	28
2.8 Příklady dobré praxe – HUMANITAS.....	31
2.8.1 Family Buddy – Rodinný kamarád.....	31
2.8.2 Family in Balance – Rodina v rovnováze	32
2.8.3 Home-Start - Pomoc v domácnosti.....	34
3 Stručný přehled o situaci v České republice	36
4 Shrnutí a doporučení pro oblast dobrovolnictví v prevenci recidivy kriminality a postpenitenciární péči	38
Zdroje informací	42
PŘÍLOHY.....	44
Seznam příložených dokumentů	50

Úvod – popis Etapy II

V rámci druhé etapy tvorby této studie byly objednavatelem na základě vyhodnocení první etapy vybrány organizace dvou zemí vhodné k podrobnějšímu popisu dobré praxe a existujících metodik, a to z Rakouska organizace NEUSTART a z Nizozemí organizace HUMANITAS.

Obě organizace byly ve studii popsány na základě osnovy zadané v rámci objednávky pro tvorbu metodiky zaměřené na využívání dobrovolníků při poskytování postpenitenciární péče a prevenci recidivy pachatelů trestné a přestupkové činnosti:

1. Vymezení cílové skupiny
  - pachatelé trestné činnosti (jaké) X přestupků
  - působení již ve věznicích X v rámci postpenitenciární péče X v rámci probace, omezujících opatření apod. X při alternativních trestech
  - otázka nutnosti přizpůsobovat metodiku dle specifikací potřeb osob cílové skupiny (např. podle věku, pohlaví, etnicity, druhu spáchaného deliktu apod.)
  - případné rozšíření i na další podobné cílové skupiny – např. děti (v rámci působnosti zákona o soudnictví ve věcech mládeže); riziková mládež a mladí dospělí (vytipovaná OSPOD, opouštějící některou z forem institucionální péče apod.).
2. Možnosti zapojení cílové skupiny jako pomáhající dobrovolníky.
3. Nároky kladené na dobrovolníka – věk, specifické školení, supervize, příp. další zvláštní požadavky.
4. Typové činnosti dobrovolníka.
5. Zvláštní podmínky výkonu činnosti
  - a) z pohledu dobrovolníka
  - b) z pohledu dobrovolnické organizace
6. Návaznosti na již zajišťované služby a aktivity orgánů veřejné správy při práci s vymezenou cílovou skupinou, případně jiné aktivity NNO, které jsou vykonávány jinak, než za pomoci dobrovolníků.

7. Finanční nároky a jejich zajištění
  - a) analýza současného finančního prostředí a nákladů
  - b) v rámci pilotního projektu
  - c) v rámci následného systémového provozu.
8. Doporučení pro tvorbu metodiky a její pilotní ověření v praxi (tzv. pilotní projekt) včetně nastavení monitorovacích indikátorů a evaluace.

1 Rakousko

Za Rakousko byla vybrána organizace NEUSTART se sídlem ve Vídni a dalšími pobočkami ve všech federálních zemích Rakouska. Organizace NEUSTART začínala jako malá soukromá dobrovolnická aktivita v roce 1957 pod názvem VBSA (Verein für Bewährungshilfe und Soziale Arbeit – Asociace pro probaci a sociální práci). NEUSTART je jedinou organizací, která v Rakousku zajišťuje probační službu. Jedná se o soukromou neziskovou organizaci, se kterou v roce 1994 uzavřela Federální vláda Rakouska smlouvu o zajišťování probační služby. V Rakousku spadá probační služba do jurisdikce Federální vlády Rakouska.

V roce 2004 vyhrála v rámci evropského výběrového řízení organizace NEUSTART zakázku na vedení probační a částečně i mediační služby v určitých oblastech Bádenska–Württemberska v Německu. Pro Evropu byl v té době takovýto kontrakt uzavřený s neziskovou organizací unikátní. Po úspěšném dokončení projektu v roce 2006 byla s organizací NEUSTART uzavřena smlouva na dobu 10 let pro celé území Bádenska-Württemberska a organizace NEUSTART zde zajišťovala probační službu až do roku 2017, kdy byl výkon probační a mediační služby převeden zpět do gesce spolkové země Bádenska-Württemberska.

Mnoho let byla v Rakousku vedena diskuse, zda by měl být výkon probační služby svěřen do soukromého či státního sektoru. V roce 1969 bylo přijato rozhodnutí, že probační službou bude dočasně pověřena organizace NEUSTART, dokud nebude zřízena státní probační služba. Poté co bylo jasné, že se Rakousko stane součástí Evropské unie, Ministerstvo spravedlnosti a rakouský parlament s konečnou platností rozhodli, že probační službu bude zajišťovat soukromá organizace. Výhodou soukromého poskytovatele probační služby je, že je částečně nezávislý v oblasti zajišťování sociálních služeb a zároveň poskytuje příležitost testovat nové oblasti aktivit pomocí modelových projektů. Mimo jiné může také flexibilně reagovat na změny trestního práva či sociálních potřeb, což výrazně převyšuje jakékoliv jiné formy. V roce 1994 vstoupila v platnost smlouva mezi Federálním ministerstvem a organizací NEUSTART. Součástí smlouvy je katalog všech služeb, které financuje Ministerstvo spravedlnosti Rakouska, způsob zajištění systému předávání kontrolních zpráv a hlášení, doba trvání smlouvy, nebo

vymezení způsobu, jak se vypořádat s nečekanými událostmi v budoucnu, např. v případě zrušení organizace NEUSTART. Důležitou součástí smlouvy je také seznam rozhodnutí, která musejí být předem odsouhlasena Ministerstvem spravedlnosti, a také situace, kdy má ministerstvo právo veta.

V Rakousku byla od roku 1961 probační služba zajišťována po dlouhou dobu pouze dobrovolnými probačními pracovníky. Ukázalo se ale, že pro výkon probační služby jsou potřební profesionální sociální pracovníci s adekvátním vzděláním a potřebným zaškolením. Přesto jsou dobrovolníci stále nedílnou součástí probačního systému a pod dohledem profesionálů zajišťují stejné služby v oblasti probace, prevence a postpenitenciární péče, se stejnou zodpovědností jako profesionálové, samozřejmě s ohledem na jejich předchozí zkušenosti. Profesionální probační úředníci jsou odpovědní za nábor vhodných schopných, zodpovědných a spolehlivých dobrovolníků, za jejich řádné zaškolení, za výběr vhodných případů a za přiměřený počet přidělených klientů od dvou do pěti klientů na jednoho dobrovolníka.

Organizačně je struktura NEUSTARTU rozdělena na 6 centrálních oblastí a 9 zařízení poskytujících služby, celkem na 32 místech po celém území Rakouska s ohledem na rovnoměrné pokrytí potřeb zajištění služeb. Centrální jednotky organizují a stanovují jednotné standardy zaměřené na výkonnost pro všechny pobočky. Vedení NEUSTARTU jmenuje zaměstnance první úrovně na dobu 5 let. Zaměstnanci interního auditu jsou jmenováni správní radou po dohodě s dozorčí radou a Federálním ministerstvem spravedlnosti. Nejvyšším orgánem je valné shromáždění členů, které volí dozorčí radu na tři roky. Tato dozorčí rada jmenuje generální ředitele na dobu pěti let.

NEUSTART usiluje o co nejpréhlednější organizační a rozhodovací struktury. Spolupráce mezi ústředím a regionálním managementem je navržena podle moderních metod řízení a cílů pro dosažení optimální kvality při plnění zadaných úkolů. Vysoká odborná úroveň, kontinuální vzdělávání zaměstnanců a

dobrovolníků a standardní vybavení jednotlivých zařízení jsou považovány za základ pro fungující organizaci a vysokou kvalitu péče zaměřené na klienty¹.

S žádostí o spolupráci s poskytnutím informací byla oslovena pobočka NEUSTART v Salzburgu.

Kontakt:

NEUSTART

Einrichtungsleiterstellvertreter
Schallmooser Hauptstraße 38
A-5020 Salzburg

Mag. Peter Wieser

Mobil:+43 (0) 676 84 73 31 506

Tel: +43 (0) 662 65 04 36 - 110

peter.wieser@neustart.at

<http://www.neustart.at>

1.1 Cílová skupina

NEUSTART nabízí podporu a pomoc pachatelům trestných činů, ale i jejich obětem, a to formou jak profesionální, tak dobrovolnické činnosti. Cílová skupina zahrnuje všechny delikventy vyjma pachatelů sexuálního násilí, záleží přitom na povolání a zkušenostech dobrovolníka, s jakým delikventem přijde do styku. Je nutná přesná kontrola a dohled ze strany profesionálního probačního úředníka. Dobrovolníci poskytují služby v případě potřeby ve věznicích a v rámci postpenitenciární péče, dále jsou aktivní během plynutí zkušební doby a při výkonu alternativních trestů.

Metodika přístupu dobrovolníků se liší podle specifik dané cílové skupiny, tedy například s ohledem na věk, pohlaví, etnickou příslušnost nebo spáchaný delikt. Služby poskytované dobrovolníky jsou zaměřeny pouze na případy, v nichž proběhlo trestní řízení. Do jejich cílové skupiny tedy nespádají děti ani mladiství.

---

¹ Příloha: Obrázek 1 – Organizační struktura NEUSTART, 2018

1.2 Cílová skupina jako pomáhající subjekt – dobrovolník

S ohledem na stanovenou podmínku NEUSTARTU, že dobrovolník musí být bez záznamu v rejstříku trestů, je zapojení bývalého klienta do dobrovolnických aktivit NEUSTARTU nepřípustné.

1.3 Nároky kladené na dobrovolníka

Kandidátem na probačního úředníka se může stát osoba jakékoliv profese, starší 24 let bez záznamu v rejstříku trestů. Kandidát, který se chce stát dobrovolníkem v pobočce NEUSTART Salzburg, podstoupí jeden pohovor s ředitelem a jeden pohovor s divizním manažerem, který má zodpovědnost za dobrovolnou zkušební službu. Pokud se ředitel i manažer společně shodnou na přijetí, kandidát absolvuje školení v oblasti:

- práva
- týmové spolupráce
- digitální dokumentace
- sestavování a psaní kontrolních hlášení
- speciálních sociálních dovedností
- metod probace
- zvládání rizikových situací
- chování delikventů (speciální nástroj NEUSTARTU)
- komunikace s orgány státní správy a institucemi sociální podpory a další.

Dobrovolník získává doplňující vzdělání každý další rok svého působení v NEUSTARTU.

Každý dobrovolník musí splňovat následující podmínky:

- věk alespoň 24 let; dle statistik je 60 % pachatelů trestné činnosti mladších 25 let – ve věku 24 let je jedinec považován za zralého s již vytvořeným životním zázemím;
- žádný záznam v rejstříku trestů;
- duševní stabilita a stabilní životní zázemí – na základě letitých zkušeností individuálně vyhodnotí ředitel a manažer v průběhu přijímacího pohovoru;

- tolerance vůči marginalizovaným komunitám a cizím kulturám; zjišťuje se v průběhu přijímacího pohovoru formou přímé otázky;
- zastávání hodnot, které jsou v souladu s posláním organizace NEUSTART; zjišťuje se v průběhu přijímacího pohovoru;
- dobré komunikační a vyjadřovací schopnosti také v písemné podobě;
- spolehlivost a péče;
- osobní motivace a akčnost;
- závazek alespoň tříleté spolupráce - tři roky jsou průměrnou délkou zkušební doby klientů, tato podmínka tedy zaručuje určitou odpovědnost vůči klientovi; personální změny jsou prováděny zcela výjimečně (např. pokud se klient přestěhuje) – pevný základ důvěry mezi probačním úředníkem a klientem je klíčovým faktorem úspěšného opětovného začlenění delikventa do společnosti;
- ochota účastnit se pravidelných měsíčních setkání celého týmu;
- ochota učit se a účastnit se školicích kurzů.

Nutno podotknout, že NEUSTART využívá jen zřídka služeb dobrovolnických center pro nábor dobrovolných probačních úředníků. Dobrovolníci jsou svými činnostmi natolik nadšení, že informace o svých zkušenostech a o možnosti dobrovolně působit v probační službě spontánně předávají známým ve svém okolí, kteří pak sami NEUSTART kontaktují a nabízejí svou dobrovolnou službu. Jejich odpovědí na otázku, proč se chtějí stát dobrovolnými probačními úředníky, často bývá, že než aby se museli obávat recidivy propuštěných bývalých vězňů, raději pravidelně věnují společnosti několik málo hodin týdně ze svého volného času, aby delikventům pomohli vést život v budoucnu bez páchání trestné činnosti.

Jeden z dobrovolných probačních úředníků působí v pobočce NEUSTART Salzburg už 30 let. Jinou kuriozitou stejné pobočky je 80letý dobrovolník, který s velkým elánem stále zodpovědně vykonává probační službu.

O možnosti dobrovolné činnosti v oblasti probace, postpenitenciární péče a prevence informuje NEUSTART rovněž vysoké školy připravující studenty pro oblast sociální práce. Informační letáky a videa jsou k dispozici za webových

stránkách organizace NEUSTART². Studenti vyšších ročníků mají ideální předpoklady pro výkon dobrovolného probačního úředníka a navíc získají praxi, kterou se pak mohou prokazovat při hledání práce v budoucnu. Jen několik málo dobrovolníků se stane profesionálními probačními úředníky, a to z důvodu plné obsazenosti všech pozic v profesních řadách NEUSTARTU. Pouze v případech, kdy některý ze zaměstnanců NEUSTARTU odejde do důchodu, nastoupí na jeho místo zkušený dobrovolník s dlouholetou praxí a odpovídajícím vzděláním už jako profesionál na plný úvazek. Historický kontext a pevně stanovené početní limity placených pozic v NEUSTARTU tedy umožňují využívat dobrovolníky na činnosti, které jsou běžně vykonávány profesionály.

1.4 Typové činnosti dobrovolníka

Dobrovolnictví bylo v Rakousku vždy nedílnou součástí odborné pomoci pro pachatele trestné činnosti. Pomáhá vytvářet realistický obraz o zločinu ve společnosti, snižuje předsudky a značně eliminuje pravděpodobnost opětovného spáchání trestného činu delikventem. Dobrovolní probační úředníci často rozvíjejí možnosti využití místních zdrojů, které obvykle nejsou přístupné profesionálním odborníkům ve stejném rozsahu.

Úkolem dobrovolníka je především vytvořit s klientem vztah založený na vzájemné důvěře, dále podle potřeby nabízí pomoc a podporu v oblasti vzdělávání, zajištění bydlení, finančních záležitostí, osobních potíží a v neposlední řadě samozřejmě pomocí využití zvláštních nástrojů získaných v průběhu školení pracuje na tom, aby se klient nevrátil k páčání trestné činnosti a naučil se řešit problémy jinou cestou. Vždy je nutno uvést v soulad pohled na situaci z perspektivy dobrovolníka a z perspektivy organizace NEUSTART.

Většina asistenčních aktivit je směřována k individuální péči, avšak skupinová práce není vyloučena. Každá probační aktivita začíná důkladným seznámením se s historií případu, což je nutné pro správný výběr podpůrného programu.

---

² https://www.neustart.at/at/de/unsere_standpunkte/downloads/bild_und_tonmaterial.php

Podpůrné aktivity jsou následně plánovány v podobě pracovních koncepcí s podpůrnými cíli a pracovními etapami, které jsou neustále vyhodnocovány.

Podpůrné programy organizace NEUSTART:

- Probační podpora
- Mediační podpora
- Postpenitenciární péče
- Podpora před propuštěním z vězeňské péče

NEUSTART kromě probační služby zapojuje dobrovolníky rovněž do postpenitenciární péče, která je v Rakousku zajišťována od roku 1975 pro všechny právě propuštěné vězně, pokud o tuto službu sami projeví zájem³. Dobrovolníci působí také při výkonu alternativních trestů, a pokud je to nutné také ve věznicích:

- psychosociální podpora formou komunikace s klientem
- vedení klienta k životu bez páchaní další trestné činnosti
- budování vztahu s klientem k vzájemné důvěře, aby bylo možné efektivně řešit každodenní problémy klienta
- pomoc při zajištění pravidelných příjmů klienta, pomoc s reintegrací do pracovního procesu
- vyhodnocení zadluženosti klienta a nalezení způsobu řešení
- pomoc s bydlením / zajištěním bydlení
- spolupráce s místními institucemi poskytující sociální služby
- pomoc s případným zajištěním vhodné psychoterapie
- pomoc při stanovování cílů klienta pro život po propuštění z vězení s ohledem na jeho zdravotní stav, psychosociální a ekonomickou situaci a na jeho kriminální minulost; zároveň je určena četnost návštěv dobrovolníka s odsouzeným a také krátkodobé cíle klienta
- psaní reportů/zpráv

NEUSTART pro klienty v probaci⁴ nebo v postpenitenciární péči⁵ dále zajišťuje:

---

³ https://www.neustart.at/at/_files/pdf/imagefolder_englisch_2014.pdf

⁴ https://www.neustart.at/at/_files/pdf/bewahrungshilfe_englisch_2014.pdf

⁵ https://www.neustart.at/at/_files/pdf/haftentlassenenhilfe_englisch_2014.pdf

- asistované bydlení
- školení v oblasti práce
- podporu obětí trestných činů
- elektronický monitoring po podmíněném propuštění z výkonu trestu
- zprostředkování komunitní práce jako alternativní trest za neplacení dluhů

V rámci prevence recidivy kriminality jsou dobrovolníci využíváni v oblasti:

- podpory obětí trestných činů, kdy pomáhají překonat status oběti a znovu získat svou identitu
- podpory reintegrace pachatelů, s cílem zabránit recidivě
- prevence obecně, s cílem zabránit možným konfliktům a poskytnout návody pro konstruktivní řešení problémů (např. ve školách)
- pomoci drogově závislým osobám
- internetové on-line poradenství

Organizace NEUSTART nabízí i některé služby, které nejsou poskytovány dobrovolníky. Jedná se především o výcvik proti agresivitě a služby v případech některých trestných činů (např. sexuálně motivovaných).

1.5 Zvláštní podmínky výkonu činnosti

Dobrovolníci se organizují v několika různých týmech. Každý tým je pod dohledem jednoho profesionálního probačního úředníka. Setkávají se jednou měsíčně, aby si vyměnili své zkušenosti. Profesionální probační úředník je samozřejmě na požádání k dispozici dobrovolníkům kterýkoliv den. Každý dobrovolný probační úředník se průměrně stará o 2 až 5 klientů. S klienty se setkávají osobně jednou až čtyřikrát za měsíc. Pokud jde o práva a povinnosti ve vztahu k soudu, jsou zcela rovnocenné profesionálním probačním úředníkům. Dobrovolníci získávají náhradu za své náklady, například za dopravu, nápoje nebo vstupné, když se setkají se svými klienty, a to 64 EUR měsíčně na jednoho svěřeného klienta, tzn. maximálně 320 EUR za 5 svěřených klientů (údaj z roku 2018).

1.6 Návaznosti na aktivity orgánů veřejné správy

NEUSTART intenzivně spolupracuje s orgány veřejné správy, mezi které patří jak státní prokurátoři tak, v poněkud menším rozsahu, soudci. Dalšími státními institucemi jsou úřady práce, správa sociálního zabezpečení, právníci, finanční poradci v oblasti zadluženosti, terapeuti, psychologické poradny, poradny v oblasti partnerských vztahů, azylové domy apod.

1.7 Finanční nároky a jejich zajištění

NEUSTART působí na základě pověření ze strany Ministerstva spravedlnosti, od něž dostává také většinu finančních prostředků. Nese proto plnou zodpovědnost za činnost svých dobrovolných probačních úředníků, kteří mají stejná práva a povinnosti jako probační úředníci pracující na plný úvazek. Nabírání a výcvik dobrovolníků jsou v rukou NEUSTARTU.

Významnou složkou financování jsou také příspěvky a úhrady za poskytnuté služby. Různé typy služeb mají odlišnou finanční strukturu, která záleží především na objednateli služby. Dotační smlouvy jsou po vzájemné dohodě uzavírány většinou na jeden rok nebo jsou uzavírány dlouhodobé smlouvy. V rámci těchto smluv má NEUSTART možnost volně nakládat s vyčleněnými finančními prostředky na zajištění dohodnutých služeb. Rozpočet NEUSTARTU se v zásadě skládá z **85 %** personální nákladů, **14 %** materiálních nákladů a **1 %** odpisových nákladů.

Tabulka č. 1: Struktura finančních zdrojů organizace NEUSTART v Rakousku

Federální ministerstvo spravedlnosti	87 %
Zemská vláda	3,5 %
Úřad práce	2,5 %
Ostatní příjmy (dary a příspěvky)	2 %
Evropské sociální fondy	1,5 %
Objednatelé z veřejného sektoru	1,5 %
Místní obecní úřady	1 %
Úhrady od klientů	0,5 %
Federální vláda (bez Ministerstva spravedlnosti)	0,5 %
Celkem	100 %

Každému dobrovolnému probačnímu úředníkovi je vyplácena paušální měsíční částka 64 EUR za každého svěřeného klienta, která slouží k pokrytí nutných výdajů spojených s výkonem dobrovolné činnosti, např. jízdné či úhrada za nápoje při schůzce s klientem, který obvykle nemá dostatek financí. Dobrovolník sám rozhoduje, na co příspěvek použije, a nemusí své výdaje nijak dokládat. Měsíčně může dobrovolník obdržet příspěvek za maximálně 5 klientů, což odpovídá nezdánitelnému limitu stanovenému rakouskou legislativou.

Současný počet dobrovolníků aktivně působících v NEUSTARTU v roce 2018 je 947, což představuje 11,8 mil. EUR přidané hodnoty dobrovolné práce⁶.

NEUSTART je jednou z největších neziskových organizací v Rakousku. V současné době má 606 zaměstnanců na plný úvazek, z čehož 61 % tvoří ženy. Jejich specifické znalosti a schopnosti rozhodujícím způsobem přispívají ke kvalitě sociální práce organizace NEUSTART. Jejich potřeby plánování kariéry a možnost zastávat atraktivní pracovní místo jsou podporovány plánem rovných příležitostí, který zohledňuje zvýšené riziko vyčerpání a zvláštní pracovní podmínky žen z důvodu jejich dvojího pracovního zatížení, tj. profesního a soukromého.

V roce 2018 NEUSTART pečoval přibližně o 41 000 klientů, z čehož bylo 26 % žen.

Tabulka č. 2: Porovnání výdajů a personálních nároků mezi probační službou a vězeňským systémem v Rakousku v roce 2010

Rok 2010	Probační služba	Vězeňský systém
Celkové náklady ročně v EUR	23 168 000	347 713 000
Průměrný počet zaměstnanců	238	3 892
Průměrný denní počet klientů/delikventů, kterým byly poskytovány služby	10 142	8 658

*Zdroj: PROBATION IN EUROPE – Austria, CEP, Confederation of European Probation
 Christoph Koss, NEUSTART; Christian Graf, Professor of Criminology and Criminalistics,
 University of Vienna, ISBN/EAN: 978-90-820804-0-7
 www.cep-probation.org*

Údaje ve sloupci „Probační služba“ se týkají výhradně služeb poskytovaných v rámci probační služby a nezahrnují ostatní služby poskytované delikventům organizací NEUSTART.

⁶ <https://www.neustart.at/facts/>

1.8 Příklady dobré praxe – NEUROSTART

1.8.1 Dobrovolný probační úředník jako osobní trenér

Když se Kurt po svém odsouzení dozvěděl, že je mu přidělen probační úředník, který bude na něj dohlížet, reagoval víc než skepticky. Neměl potřebu být hlídán a neměl ani předešlé zkušenosti s tzv. „pomocníky“. Poté však Kurt zjistil, že probační úředník má neobvyklý smysl pro péči - totiž, že je vždy tam, když člověk potřebuje jeho podporu. Probační úředníci rozvinuli během svého společenského a odborného vzdělávání schopnost podporovat muže a ženy v nepříjemných situacích. Po uplynutí šesti měsíců je předložena zpráva příslušnému soudu. Probační úředníci fungují jako osobní trenéři dle osobních potřeb jejich klientů. Nabízejí důvěru, stabilitu a podporu. Prostřednictvím své přítomnosti a osobního přijetí poskytují osobní a sociální podporu; pevný základ pro plánování a nastartování nového života.

1.8.2 Prevence kriminality ve školách

Zatímco úloha sociální práce NEUSTARTU v 90. letech 20. století byla charakterizována nespécifickou prevencí násilí a zločinu, nároky na sociální práci ve 21. století se rozšířily a objevily se nové sociální priority. Napětí vznikají mezi studenty odlišných prostředí. Často se vyskytuje odlišné chápání vzdělávání, perspektivy zaměstnání, porozumění rolí dívek a žen ve společnosti, obecné kulturní a náboženské rozdíly a identifikace. Ty jsou posíleny příliš rychlou komunikací prostřednictvím nových médií, ve kterých se ryze osobní obsah a obraz stávají nezvratně veřejnými.

Toto napětí také způsobuje konflikty mezi studenty a učiteli. Vede k nesoustředění a vyrušování při hodinách, k nepravdělné školní docházce, vyloučení, šikaně, kyberšikaně, agresí a násilí mezi zúčastněnými osobami.

Sociální pracovníci prevence NEUSTART navštěvují společně s dobrovolníky školy, ve kterých se odehrávají konfliktní scény. Zavedli zde kurzy řešení krizových situací. Mladiství, kteří se v rané fázi učí, že problémy mohou být vyřešeny i v konsensu, mají příležitost uchýlit se k této zkušenosti i v pozdějším životě. Pracovníci NEUSTARTU nabízejí žákům, učitelům a rodičům rady a

procházejí možnými konfliktními situacemi s postiženými osobami. Dále poskytují informace a poradenství v krizových situacích. Dobrovolníci se podílejí na inscenacích konfliktních situací formou názorné ukázky s názornými příklady řešení těchto situací. Mnozí ze studentů, kteří dostanou podporu včas, si dokážou později poradit sami. V zásadě je zapotřebí zaměřit se na řešení příčin trestné činnosti namísto odrazování.

2 Nizozemsko

V systému trestního soudnictví v Nizozemí působí čtyři zastřešující národní dobrovolnické organizace: BONJO, Exodus Nederland, Gevangenzorg Nederland a Humanitas. Společně přispívají k všeobecnému povědomí o dobrovolnictví v systému trestního soudnictví a úzce spolupracují s Agenturou vězeňských institucí Ministerstva bezpečnosti a spravedlnosti. Ředitelé těchto čtyř organizací se pravidelně setkávají s koordinátory projektů Ministerstva bezpečnosti a spravedlnosti a diskutují o tématech, jako jsou grantové podmínky nebo podmínky spolupráce mezi dobrovolnickými organizacemi a věznicemi. Tato intenzivní spolupráce vychází z principů politiky ministerstva týkající se dobrovolníků, které byly popsány ve veřejném dokumentu s názvem „Vize politiky týkající se dobrovolnictví“^{7,8}. Cílem politiky je podpora činnosti dobrovolníků a (ex)vězňů odůvodněným, objektivním a transparentním způsobem. Pro dobrovolnické organizace poskytuje tato politická vize lepší zázemí pro řádné vykonávání dobrovolné činnosti v zařízeních a institucích. Dobrovolnické organizace těží z jasně definovaných dohod, které platí pro všechny dobrovolnické organizace. Navíc politická vize tvoří pozitivní obraz o dobrovolnictví v rámci vězeňských institucí.

Mezi hlavní zásady ministerstva týkající se dobrovolníků patří:

- Dobrovolnictví má své vlastní místo a hodnotu a posilují cíle justice opatřeními, která by měla díky osobně zaměřenému přístupu vést k účinnému opětovnému začlenění propuštěného vězně do společnosti.
- Využívání dobrovolníků v rámci výkonu trestu je významným přínosem pro znovu začlenění (ex)vězňů do společnosti. Navázané společenské kontakty mezi dobrovolníky a vězni mají velký význam pro vězně a bývalé vězně v tom smyslu, že se odsouzení cítí být přijímání a mají snahu neseťvávat ve svých starých vzorcích chování.
- Cíle dobrovolnické činnosti musí odpovídat cílům Justice. Dobrovolnické aktivity musí být propojeny s prací odborníků v institucích. Dobrovolnická

---

⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-46514.html>

⁸ Příloha: Nizozemí_Vize_dobrovolnictví

činnost musí být prováděna za podmínek, které jsou přijatelné a použitelné jak pro Justici, tak pro dobrovolnické organizace.

- Vzhledem k tomu, že dobrovolnictví v rámci postpenitenciární péče významně přispívá k bezproblémovému přechodu propuštěného vězně do běžného života, budou dobrovolnické aktivity vykonávané půl roku po propuštění vězně také financovány Ministerstvem bezpečnosti a spravedlnosti.

Předpokládá se, že politická vize přispěje k vytvoření stálé a právoplatné pozice dobrovolnické činnosti v rámci výkonu trestu.

Pro „Studii podrobně mapující příklady dobré praxe a existující metodiky v zahraničí pro oblast dobrovolnictví v prevenci recidivy kriminality a v postpenitenciární péči“ byla v Nizozemí vybrána organizace Humanitas, která patří mezi jednu ze zastřešujících dobrovolnických organizací a má dlouholeté zkušenosti s využíváním dobrovolníků v pomoci při a po výkonu trestu.

HUMANITAS je dobrovolnickou neziskovou organizací s dlouholetou tradicí. Byla založena v květnu 1945, aby pomohla lidem postiženým druhou světovou válkou. Od té doby se rozrostla do celonárodní organizaci s 80 pobočkami po celém Nizozemí se sídlem v Amsterdamu. Zaměřuje se na programy sociální podpory a budování komunitní společnosti. Její misí je podporovat lidi, kteří z jakýchkoliv důvodů nejsou schopni dočasně samostatně zvládnout svou životní situaci. V roce 2018 HUMANITAS poskytovala své služby 70 000 klientům za účasti svých 25 000 odborně vyškolených dobrovolníků svými 300 profesionály ve více než 700 projektech. Účast na projektech HUMANITAS je zdarma a přístupná všem bez rozdílu věku, náboženského vyznání, etniky, životního stylu či sexuální orientace. HUMANITAS má své projekty rozděleny do 6 oblastí:

- **Osamělost** - posilování sociálních kontaktů a vytváření podpůrné sociální sítě osobám, kteří žijí v osamění
- **Ztráta** – pomoc při vypořádávání se ztrátou a životními změnami
- **Rodičovství** – pomoc rodinám, které se nacházejí v krizových situacích
- **Vyrůstání** – podpora sociálních programů pro mladé se zaměřením na školu a rodinu

- **Finanční poradenství** – pomoc s vedením finančních záležitostí v domácnosti
- **Uvěznění** – pomoc s reintegrací vězňů a bývalých vězňů

Přístup dobrovolníků ke klientům je osobní, zodpovědný a efektivní. Umožňuje klientům cítit se sebejistě ve zvládnání svého života bez závislosti na sociálních službách. Dobrovolníkům je věnována velká péče v podobě školení, odborného vedení a koordinace. Odborné školení je zajišťováno v Akademii HUMANITAS.

Moderní prostředky komunikace umožňují dobrovolníkům, aby si sami organizovali své dobrovolné aktivity a byli méně závislí na tradičních dobrovolnických organizacích. Navíc dobrovolníci stále častěji preferují krátkodobé aktivity na kulturních festivalech a jiných akcích než dlouhodobý závazek u dobrovolnické organizace. Management dobrovolníků je tedy mnohem náročnější. Nicméně, od roku 2010 se počet angažovaných dobrovolníků v HUMANITAS zdvojnásobil.

Organizační vedení HUMANITAS je založeno na dvouúrovňovém řízení. Ředitelství se zodpovídá generálnímu výboru HUMANITAS nebo radě ředitelů, které se zase zodpovídá radě členů. Rada členů je hlavním rozhodovacím orgánem. Má 25 členů, kteří jsou voleni regionálními výbory. HUMANITAS je charakteristická svým decentralizovaným modelem řízení. Každá z více než 80 místních poboček má své vlastní vedení skládající se z dobrovolných členů volených místními členskými výbory. Místní pobočky jsou sdruženy do 5 regionů řízených regionálními manažery. Příloha: Obrázek 2 – Organizační struktura HUMANITAS, 2016

Kontakt:

Humanitas Landelijk Bureau

Sarphatistraat 4

Amsterdam

www.humanitas.nl

Edwin Herzberg

Tel.: +31 20 523 11 00

Mob.: +31 06 230 47 411

E-mail: e.herzberg@humanitas.nl

Valérie Spijkers

Mob.: +31 06 254 55 724

E-mail: v.spijkers@humanitas.nl

2.1 Cílová skupina

Cílovou skupinou jsou především odsouzené matky a otcové ve výkonu trestu a po jejich propuštění. Dobrovolníci vykonávají svou činnost ve věznicích, v rámci probace, někdy při výkonu alternativních trestů, při poskytování postpenitenciární péče. Programy organizace HUMANITAS jsou však otevřeny všem uvězněným nebo právě propuštěným vězňům.

Výzkumy ukazují, že uvěznění jednoho nebo obou rodičů vede k narušení rodinných vztahů, což negativně dopadá především na děti. Ty jsou pak přímo ohrožené následujícími faktory:

- chudobou,
- nízkým vzděláním,
- agresivitou,
- zločinností,
- depresemi,
- návykovými látkami.

To je také jeden z důvodů, proč se HUMANITAS zaměřuje na pomoc a podporu především rodičům ve výkonu trestu a po jejich propuštění a jejich dětem. Pracovníci HUMANITAS věří, že tato pomoc je zároveň formou prevence budoucí kriminality dětí uvězněných rodičů.

Co se metodologie týče, HUMANITAS používá rozdílnou metodologii pro otce, pro matky, s rozlišením zda se jedná o uvězněné či o propuštěné vězně.

Mezi klienty HUMANITAS nejsou osoby závislé na návykových látkách, osoby se smíšenými či složitými psychickými problémy a pachatelé trestných činů spáchaných na dětech.

2.2 Cílová skupina jako pomáhající subjekt – dobrovolník

V některých případech se také bývalí vězni stávají aktéry dobrovolnických aktivit jako dobrovolníci a někdy dokonce i jako placení koordinátoři dobrovolníků. Skutečnost, že osobně prožili uvěznění, může být pro ně výhodou. Podmínkou však jsou zcela vyřešené veškeré problémy týkající se jejich minulosti, aby mohl

bývalý vězeň efektivně působit jako dobrovolník. Během rozhovoru s koordinátorkou organizace HUMANITAS bylo zjištěno, že v organizaci evidují jen jeden takovýto případ, kdy byla klientka natolik zodpovědná a zároveň nadšená dobrovolnickou činností a pomocí, že po úspěšném dokončení programu požádala o možnost stát se dobrovolnicí. Bývalá klientka absolvovala 4denní školení HUMANITAS a protože splňovala všechny podmínky dobrovolníka, mohla jako dobrovolník sama působit pod dohledem zkušeného koordinátora.

2.3 Nároky kladené na dobrovolníka

Každý dobrovolník působící pod organizací HUMANITAS musí podstoupit příslušné školení (viz příloha Metodika programu „Rodina v rovnováze“). Pro oblast práce s odsouzenými je toto školení čtyřdenní, kdy dobrovolník sleduje cílovou skupinu a pozoruje problémy, které tato práce přináší. Každý druhý měsíc probíhá pohovor s koordinátorem, který zjišťuje, k jakému vývoji došlo v podpoře odsouzeného. Jednou za dva měsíce probíhá rovněž setkání s ostatními dobrovolníky, na kterém si vyměňují vzájemné poznatky.

HUMANITAS svým dobrovolníkům nabízí:

- Spokojenost
- Smysluplnou dobrovolnou práci
- Podporu ze strany profesionálních koordinátorů
- Možnost osobního rozvoje
- Nové kontakty a zkušenosti
- Odborné školení a poradenství
- Úhrada výdajů spojených s dopravou
- Přátelský tým dobrovolníků

Požadavky na dobrovolníka:

- Pozitivní osobní přístup k životu
- Duševní stabilita a stabilní životní zázemí
- Schopnost pozorně naslouchat a vést neformální rozhovor
- Jednání bez předsudků

- Ochota věnovat dobrovolnictví průměrně 4 hodiny týdně po dobu alespoň 1 roku
- Ochota absolvovat 4denní školení
- Ochota účastnit se pravidelných měsíčních setkání s koordinátory a ostatními dobrovolníky
- Osobní potřeba smysluplné práce zábavnou formou, kdy cílem nejsou konkrétní výsledky, ale samotné setkání s klientem, vytváření přátelské atmosféry a budování důvěry pomocí přátelských rozhovorů

Profesionální koordinátoři posuzují při vstupním pohovoru, zda kandidát na dobrovolníka splňuje výše uvedené požadavky pomocí konkrétních dotazů:

- Jaká je motivace pro zapojení se do dobrovolnických aktivit konkrétního programu?
- Jaká má dobrovolník očekávání?
- Jakou podporu očekává od svého koordinátora při své činnosti s (bývalými) vězni, v rodinách, s dětmi, při řešení dilemat apod.?
- Jaké zkušenosti má s výchovou dětí? (dobrovolník musí být sám rodičem nebo musí mít profesionální zkušenosti s výchovou dětí)
- Jaká je profese kandidáta, jaké má zájmy, jak často se schází se svými přáteli apod.?

Koordinátor během rozhovoru zjistí, jaké má dobrovolník vyjadřovací schopnosti, jak je komunikativní a zda je vhodný právě pro aktivity v programech pro práci s (bývalými) vězni.

HUMANITAS poskytuje svá školení také v on-line podobě:

<https://www.humanitas.nl/over-ons/trainingen-voor-vrijwilligers/>

2.4 Typové činnosti dobrovolníka

Náplň činnosti dobrovolníků v rámci postpenitenciární péče a prevence recidivy je rozmanitá. Aktivity se týkají všech činností spojených s pomocí osobám ve vězení a po propuštění z vězení. Může jít o pravidelné návštěvy dětí uvězněných nebo právě propuštěných rodičů, či řešení vzniklých finančních dluhů. Pro propuštěné

vězně může být velmi náročná například už jen první návštěva supermarketu, se kterou dobrovolníci také pomáhají.

Dobrovolníci jsou v programech HUMANITAS vnímáni jako „kamarádi“ klientů, kterým převážně naslouchají a na základě svých osobních životních zkušeností a získaného školení jim mohou navrhnout efektivní způsob řešení jejich problémů. Smyslem činnosti dobrovolníků není plnění konkrétních úkolů, ani dosažení určitých cílů, ale vytvoření vztahu mezi dobrovolníkem a klientem, který je založený na důvěře, pravidelnosti a dobrovolnosti na obou stranách. Jediným cílem je posílit sebedůvěru klienta v otázkách zvládnání každodenních záležitostí.

Praxe ukazuje, že muži potřebují poněkud odlišný přístup než ženy. Ženy dokáží hovořit o svých problémech a pocitech snadněji ve skupině lidí než muži. Muži lépe komunikují při individuálním setkání.

Oblasti pomoci a podpory:

- Řešení otázek spojených s rodičovstvím v průběhu a po výkonu trestu
- Řešení osamělosti
- Řešení otázek spojených s finančními příjmy
- Řešení otázek týkajících se zadlužení klientů
- Řešení otázek zajištění bydlení a chodu domácnosti
- Pomoc s vyřizováním osobních dokumentů
- Pomoc osobám s lehkými mentálními či psychickými poruchami ve výkonu trestu a po propuštění
- Pomoc osobám s nízkým vzděláním (čtení, psaní) – sestavování životopisů, vyplňování formulářů, psaní dopisů, pomoc s jazykem obecně
- Jazyková pomoc belgickým vězňům v nizozemských věznicích
- Aktivity v nízkoprahových klubech pro děti
- Pomoc se zprostředkováním pravidelného kontaktu mezi dětmi a uvězněnými rodiči
- Pomoc opatrovníkům s výchovou svěřených dětí
- Pomoc na krizových linkách
- Protidrogová prevence
- Pomoc obětem

Mezi dobrovolnické programy HUMANITAS patří také program pro podporu mladých, kteří byli propuštěni z institucionální péče, ale i pro ty, kteří v institucionální péči stále přetrvávají. Program „Podpora mládeže“ (Jeugdsupport) je stále ve fázi vývoje. Úzce spolupracuje se společnostmi Juvans a Topaze. Zaměřuje se na podporu mladých lidí ve věku 12 – 25 let, kteří mají nebo měli kontakt s institucionální péčí. Program bude využívat dobrovolníky jako „kamarády“, kteří budou s mladými lidmi hovořit o možnostech řešení jejich životních situací, pomohou jim nalézt důvěru v dospělé a vybudovat novou vlastní budoucnost. Jedná se především o osobní vztah, který je založen na principu rovnosti. Vztah důvěry mezi dobrovolníkem a mladým člověkem je základem proto, aby mohl začít efektivně řešit vzniklé problémy. Cílem programu je zabránit izolaci mladých lidí v/po institucionální péči a podpořit jejich soběstačnost.

Dobrovolníci HUMANITAS dále působí:

- ve věznicích
- v místě bydliště klienta propuštěného z výkonu trestu
- v místě bydliště opatrovníků dětí rodičů, kteří jsou právě ve výkonu trestu

Koordinátoři, kteří jsou zaměstnanci HUMANITAS, zajišťují školení pro vězně ve věznicích. Do této aktivity však nejsou zapojeni dobrovolníci. Školení je určeno jednak pro vězně, kteří právě nastoupili do výkonu trestu, tak pro vězně, kteří se připravují na své propuštění. V prvním případě školení poskytne informace o tom, jaké jsou jejich práva a povinnosti ve věznicích, a také odpovědi na otázky spojené s výkonem trestu. Ve druhém případě dostanou vězni školení v oblasti komunikačních dovedností, které je připraví na návrat do společnosti.

2.5 Zvláštní podmínky výkonu činnosti

HUMANITAS poskytuje podporu všem svým klientům bez rozdílu na základě hodnot, která HUMANITAS zastává:

- Společné soužití vycházející z rovnoprávnosti
- Schopnost kontroly nad vlastním životem
- Schopnost postarat se o sebe i o druhé

- Práce založená na splnění požadavků společnosti obecně, tzn. schopnost flexibilně přizpůsobovat aktivity změnám ve společnosti.

Každý dobrovolník musí po absolvování školení podepsat závazné „Prohlášení o chování“, které je v souladu s hodnotami uvedenými výše.

Dobrovolníci mají svá práva, ale i povinnosti. Dobrovolnická činnost je dobrovolná, ale ne bez závazků. Mezi dobrovolníkem a společností Humanitas je vždy uzavřena dohoda, ve které je stanoveno:

- doba, kdy bude dobrovolná činnost vykonávána
- způsob vedení a vyhodnocování dobrovolnických aktivit
- náplň dobrovolnické činnosti, podrobný popis aktivit spojených s daným projektem
- počet hodin, které dobrovolník věnuje na dobrovolnickou činnost; v rámci všeobecných podmínek byly stanoveny v průměru 4 hodiny týdně dle typu vykonávané dobrovolnické činnosti
- rozsah odpovědnosti dobrovolníka
- způsob náhrady výdajů spojených s výkonem dobrovolnických aktivit
- rozsah pojištění
- klauzule důvěrnosti
- pokud dobrovolnické činnosti zahrnují aktivity s dětmi, je dobrovolník povinen podepsat „Prohlášení o chování“

Pokud dobrovolník navštěvuje své klienty u nich doma, je povinen nosit identifikační kartu společnosti Humanitas, kterou dobrovolníkovi zajistí jeho koordinátor.

2.6 Návaznosti na aktivity orgánů veřejné správy

HUMANITAS není organizací poskytující pečovatelské ani jiné sociální služby, proto neexistuje žádná návaznost na orgány veřejné správy. Dobrovolníci vykonávají svou činnost proto, že chtějí pro druhé a pro společnost něco znamenat.

HUMANITAS však v rámci svých programů spolupracuje s následujícími organizacemi a institucemi:

- penitenciární instituce
- organizace pro péči o mládež
- střediska pro mládež a rodinu
- koordinátoři následné péče
- jiné dobrovolnické organizace (Bonjo, Exodus, Gevangenzorg Nederland)
- Probační služba Nizozemska
- sociální pracovníci

2.7 Finanční nároky a jejich zajištění

Jedním z hlavních zdrojů financování organizací podporujících dobrovolnictví v rámci práce s odsouzenými při a po výkonu trestu je Ministerstvo bezpečnosti a spravedlnosti. Dalšími zdroji financování jsou od místních samospráv.

Zdroje příjmů organizace HUMANITAS:

- Fundraising (příspěvky, dary, odkázané dědictví...)
- Loterie poštovních směrovacích čísel a Loterie přátel
- Příjmy z investic
- Příjmy z vlastních aktivit (členské příspěvky, výnosy, renty odměny za administrativní služby....)
- Místní samosprávy
- Krajské úřady
- Národní vlády
- Ministerstvo bezpečnosti a spravedlnosti

Tabulka č. 3: Zdroje příjmů organizace HUMANITAS v roce 2015

Zdroj v roce 2015	EUR (mil.)
Vládní dotace	15,4
Fundraising externí	5,4
Fundraising vlastní	2,1

Zdroj: Výroční zpráva HUMANITAS, 2015

Organizace HUMANITAS je oficiálně vedena jako veřejně prospěšná organizace a je držitelem pečete uznání Centrálního úřadu pro Fundraising. To znamená, že soukromé dary této organizaci jsou oproštěny od daní.

Ve výroční zprávě HUMANITAS za rok 2015 je také uvedena ekonomická hodnota dobrovolnické činnosti, která je kalkulována na základě odpovídající hodinové mzdy, která byla dle Výroční zprávy 2015 stanovena na 19 EUR/h, a celkového počtu hodin, kterými dobrovolníci v daném roce přispěli. HUMANITAS odhaduje tuto částku na 70 miliónů EUR za rok 2015, což bylo o 27 % více než v roce 2014. Tato hodnota ukazuje, že HUMANITAS vytváří 3x vyšší hodnotu prostřednictvím dobrovolné činnosti než jsou finanční příjmy.

Tabulka č. 4: Výdaje na jednotlivé programy organizace HUMANITAS v roce 2017

Program v rámci programové oblasti „Uvěznění“	EUR
Rodinný kamarád	208 702
Pomoc v domácnosti	113 401
Rodina v rovnováze	652 662
Ostatní programy	158 417
CELKEM	1 133 182

Zdroj: Výroční zpráva HUMANITAS, 2017

Celkové výdaje na dobrovolníky v roce 2017 v rámci programové oblasti „Uvěznění“ byly 96 862 EUR / rok. Celkový počet dobrovolníků působících v této oblasti v roce 2017 byl 929 / rok. Z těchto údajů vyplývá, že průměrné výdaje organizace HUMANITAS na 1 dobrovolníka v roce 2017 byly 104 EUR, které představují především úhradu nezbytných výdajů dobrovolníků na přepravu za klientem. Počet klientů, o které dobrovolníci v roce 2017 v dané oblasti pečovali, byl 9 592 / rok.

Tabulka č. 5: Členění výdajů v programové oblasti „Uvěznění“ v roce 2017

Výdaje	EUR
Publicita a komunikace	12 894
Personální náklady	925 107
Výdaje na dobrovolníky	96 862
Provozní náklady	57 802
Nájem budov	40 493
Odpisy	24
CELKEM	1 133 182

Zdroj: Výroční zpráva HUMANITAS, 2017

V mnoha případech je činnost dobrovolníků spojena s jejich výdaji. Humanitas se snaží, aby neexistovaly žádné překážky, tedy ani finanční, pro výkon dobrovolných aktivit, proto hradí po předchozím uzavření dohody veškeré cestovní výdaje přímo související s dobrovolnickými aktivitami dobrovolníka. Náhrada cestovních výdajů je v souladu s obecnými pravidly týkající se „příspěvku na výdaje“.

Dobrovolnické aktivity s sebou také nesou rizika, a to jak pro zapojené dobrovolníky, tak pro společnost Humanitas, proto jsou uzavírány pojistné smlouvy, které kryjí:

- trvalou nebo částečnou invaliditu
- případnou smrt
- náklady spojené s léčbou v důsledku nehody
- materiální škody v důsledku nehody, která si vyžádala lékařské ošetření s výjimkou poškození motorových vozidel a peněz
- škody vzniklé třetím stranám

PŘÍKLAD KALKULACE NA JEDNU NÁVŠTĚVU DOBROVOLNÍKA V PROGRAMU POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE PRO MATKY V RÁMCI MĚSTA

(viz příloha Metodika programu „Rodina v rovnováze“, str. 43)

Celkové roční náklady činí 109 626 EUR na jednoho zaměstnance na plný úvazek a 25 návštěv ročně (údaje z roku 2015, metodika se používá i v roce 2018).

Personální náklady

Mzda koordinátora	€ 2 580
Ostatní personální náklady	€ 190
Projektový vedoucí	€ 296
Sekretářská podpora	€ 143
Podpora národní pobočky	€ 50
<u>Celkem personální náklady</u>	<u>€ 3 259</u>

Náklady na činnost

Náklady na pracovní místo	€ 316
Náklady na PR	€ 80
Telefon a kancelářský materiál	€ 140
Ostatní náklady na činnost	€ 100
<u>Celkem náklady na činnost</u>	<u>€ 636</u>

Náklady na dobrovolníky

Příspěvek na výdaje ⁹	€ 150
Cestovní náhrady	€ 140
Náklady na nábor a školení	€ 200
<u>Náklady na dobrovolníky celkem</u>	<u>€ 490</u>

Celkové náklady na jednu návštěvu v rámci programu € 4 385

(za rok proběhne 25 návštěv)

Rozpočet časové dotace

1300	hodin profesionální podpory na 1 zaměstnance za rok (po odečtení předpokládaných hodin absence za nemoc a volno)
160	hodin dobrovolnické činnosti za rok v programu (40 týdnů x 4 hodiny)
52	hodin profesionální podpory na 1 návštěvu (52x25 návštěv = 1300 hodin/rok)
212	hodin podpory na jednu návštěvu celkem

Náklady na 1 hodinu podpory činí € 20,68 (212 h x 20,68 = € 4 385 celkových nákladů na jednu návštěvu v programu)

2.8 Příklady dobré praxe – HUMANITAS

2.8.1 Family Buddy – Rodinný kamarád

Během výkonu trestu se matky nemohou osobně starat o výchovu svých dětí a kontakt s nimi mají jen omezený. Rády by byly o životě svých dětí více informované a necítily se tak postavené mimo svou mateřskou roli. Pro děti je tato situace také náročná a vždy se cítí lépe, když vidí, že jejich matka je do procesu jejich výchovy také zapojená, i když se o ně dočasně stará někdo jiný. Dochází tak méně často k jejich sociální izolaci.

Rodinný kamarád diskutuje s dětmi a jejich opatrovníky o možnostech zajištění podpory a zjišťují slabá místa jejich každodenního života. Společně pak hledají řešení, vytvářejí plány k odstranění problémů a hledají vhodnou osobu z okruhu

⁹ Od 1.1.2019 bude nezdánitelný příspěvek na výdaje dobrovolníků zvýšen na € 170/měsíc, maximálně € 1700/rok (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrijwilligerswerk/regels-voor-vrijwilligers-en-vrijwilligersorganisaties>)

blízkých přátel rodiny či přímo v rodině dětí, která by je mohla dlouhodobě podporovat obdobným způsobem jako dobrovolník – rodinný kamarád.

Dobrovolník pak informuje matku/otce o dohodnutých krocích a plánech. Zároveň dohlíží na to, aby dohodnuté plány byly také v praxi realizovány.

Cílem programu je:

- Podpořit větší účast matek na výchově svých dětí a častější kontakt mezi matkou/otcem s jejich dětmi v době výkonu trestu.
- Umožnit dětem udržet si vzájemné spojení s matkou/otcem.
- Budovat, upevňovat nebo obnovovat vztahy mezi matkou/otcem a jejich dětmi.
- Naučit všechny členy rodiny využívat k pomoci sociální kontakty ve svém vlastním okruhu.

2.8.2 Family in Balance – Rodina v rovnováze

WEB: www.humanitas.nl/programmas/gezin-in-balans

Program Rodina v rovnováze podporuje rodiče a jejich rodiny během výkonu trestu, kdy dobrovolníci, kteří většinou také mají své vlastní děti, naslouchají uvězněným matkám a otcům a pomáhají jim řešit otázky spojené s výchovou jejich dětí. Uvěznění člena rodiny má velký dopad na celou rodinu. Rodiče mají omezený kontakt se svými dětmi a mohou se objevit obavy týkající se otázek výchovy, vzdělání a organizačních záležitostí dětí. Dobrovolníci v programu Rodina v rovnováze pomáhají uvězněným rodičům tyto otázky řešit a rodiče tak nemají pocit, že jsou na vše úplně sami.

Koordinátoři programu Rodina v rovnováze osobně přímo ve věznicích, kde mají zřízenou svou kancelář, nabízejí uvězněným matkám a otcům možnost popovídat si s dobrovolníkem a povyprávět jim svůj příběh. Také s nimi mohou prodiskutovat své otázky na téma, jak být dobrým rodičem, nebo jak si poradit s obtížnými rodičovskými problémy. Společně s dobrovolníkem pak o problémech přemýšlejí a diskutují a dobrovolník se tak snaží povzbudit sebedůvěru rodičů v otázkách rodičovství.

Nejčastějšími otázkami uvězněných rodičů jsou:

- Jak mám říct svým dětem, že jsem ve vězení?
- Kdo pečuje o mé děti během mého výkonu trestu?
- Jak si mám poradit se svým pocitem viny?
- Jak můžu být dobrým rodičem i během výkonu trestu?
- Jaké to bude, až se vrátím domů?
- Budu mít kdy bydlet?
- Budou mé děti bydlet se mnou po mém propuštění z vězení?
- Budou mě mé děti akceptovat jako rodiče po mém návratu domů?

Dobrovolník může také pomáhat přímo dětem uvězněných rodičů, kdy je pravidelně navštěvuje každý týden u jejich opatrovníků. Dobrovolník se snaží najít řešení problémů, se kterými se děti v dané rodině potýkají. Velkou pomocí jsou také knihy zpracované přímo pro HUMANITAS, „Máma ve vězení“ (obrázek 5 přílohy) a „Pořád tátou“ (obrázek 6 přílohy). Knihy pomáhají dětem pochopit každodenní život jejich matky nebo otce ve vězení (www.humanitas.nl/programmas/gezin-in-balans/publicaties). Hravým způsobem dětem vysvětlují, jaké to je, když je rodič ve vězení. Rodičům knihy pomáhají najít způsob, jak vysvětlit dětem, proč si musejí odpykat trest odnětí svobody a co to znamená pro děti mít rodiče ve vězení. Tyto knihy nabízejí jak dobrovolníkům, tak rodičům, odborným poradcům a opatrovníkům dobrý výchozí bod, jak začít hovořit s dětmi o záležitostech, které byly dosud tabu.

Program Rodina v rovnováze také zajišťuje školení, které poskytne rodičům podporu a sílu na jejich nový život po propuštění z výkonu trestu. I po propuštění může rodič zůstat v kontaktu se svým dobrovolníkem, který může pomoci jak s výchovou dětí, tak se zajištěním praktických záležitostí spojených s každodenním životem, prací nebo financemi. Dobrovolník může také pomoci vybudovat, obnovit nebo rozšířit sociální kontakty rodiče/rodičů.

Po svém propuštění z výkonu trestu se mohou rodiče také zapojit do programu Home-Start.

2.8.3 Home-Start - Pomoc v domácnosti

WEB: www.humanitas.nl/programmas/home-start

Tento projekt nabízí podporu, praktickou pomoc a přátelství rodičům, kteří mají alespoň jedno dítě do sedmi let věku, přičemž mohou mít i další starší děti. Mezi rodiči jsou často také ti, kteří byli právě propuštěni z výkonu trestu a potřebují pomoc s návratem do běžného rodinného života, kdy zdánlivé maličkosti mohou pro ně znamenat nepřekonatelný problém. Jiné rodiny, procházející složitým obdobím nemoci, problémového chování svých dětí, sociální izolace, problémů v práci, finančních či partnerských problémů, nejsou vždy schopni vyřešit tyto problémy sami. Program Home-Start nabízí pomocnou ruku svých dobrovolníků všem rodinám, ať už úplným či neúplným, které potřebují někoho, kdo by je vyslechl a efektivně pomohl s řešením praktických záležitostí. Rodiče si sami určí, jaký druh pomoci potřebují, a na tu se dobrovolníci také soustředí v rámci poskytované pomoci.

Dobrovolníci programu Home-Start jsou sami rodiči. Před aktivním zapojením do dobrovolnické činnosti v programu Home-Start musejí dobrovolníci absolvovat školení, v průběhu kterého jsou připravováni na svou práci dle metodiky programu Home-Start. Dobrovolníci jsou neustále podporováni a vedeni svým koordinátorem. Díky dostupnosti programu Home-Start v mnoha obcích Nizozemí vzrůstá počet rodin využívající pomoci organizace Humanitas. Jak průzkumy, tak praktické zkušenosti dokládají, že rodiče jsou s podporou, kterou dostávají od svých dobrovolníků, spokojeni. Při vedení domácnosti se cítí jistěji a jsou schopni vést své děti v pozitivním duchu.

Rodina může žádat o podporu u koordinátora programu Home-Start ve své obci či městě. Na první schůzce s koordinátorem se rodiče dozví, co mohou od programu očekávat:

- Dobrovolníka, který bude do domácnosti docházet pravidelně jednou týdně.
- Osobní přístup a pomocnou ruku.
- Osobní podporu rodičům.
- Příležitost vybudovat si kontakty s jinými rodiči.
- Pomoc s praktickými záležitostmi.

- Přátelství a důvěru.

Na další schůzce se rodiče seznámí se svým dobrovolníkem. Pokud mezi nimi zavládne vzájemná sympatie, dobrovolník začne docházet do rodiny jednou týdně. Nejdříve je budována vzájemná důvěra vzájemným poznáváním se a zjišťováním, jaká je představa rodičů o poskytované pomoci. Délka podpory záleží na potřebách rodiny. Dobrovolníci především naslouchají a budují vzájemný vztah důvěry. S praktickými záležitostmi mohou rodinám pomoci především na základě svých vlastních životních zkušeností prostřednictvím přátelské rady, názorné ukázky nebo osobního doprovodu na úřady, kde mohou pomoci s vyplňováním formulářů. Dobrovolník může rodiče doprovodit také např. do obchodu, kde mohou pomoci rodičům správně se zorientovat v nabízených produktech, nebo doporučit vhodné produkty do domácnosti a pro děti.

Zkušenost Gabriely:

„Se třemi dětmi jsem zažívala krušné chvíle. Všechno jsem chtěla dělat perfektně, ale nestíhala jsem to. Na dětské zdravotní klinice mi doporučili, abych kontaktovala Home-Start. Bylo hned jasné, že moje dobrovolnice Inge měla sama jako matka spoustu zkušeností. Inge mě naučila, že se svět nezboří, jestli nebudu mít vypráno všechno prádlo. Vysvětlila mi, že není možné věnovat se dětem a zároveň mít vždy vše vypráno a vyžehleno a ještě mít domácnost pokaždé dokonale uklizenou. To mi skutečně otevřelo oči. Inge byla tou správnou osobou, se kterou jsem si mohla skutečně popovídat a se kterou jsem se cítila vždy lépe.“

3 Stručný přehled o situaci v České republice

Na základě desk-research výzkumu aktuálního stavu využívání dobrovolníků v oblasti prevence recidivy kriminality a v postpenitenciární péči v ČR bylo zjištěno, že v České republice jsou dobrovolníci v této oblasti využíváni jen výjimečně nebo vůbec. V rámci tvorby této studie byly provedeny polostrukturované rozhovory¹⁰ s manažery neziskových organizací působících v dané oblasti, které byly zaměřeny také mimo jiné právě na problematiku dobrovolnictví. Dle tohoto průzkumu mezi neziskovými organizacemi v České republice je nízká míra využití dobrovolníků v prevenci kriminality způsobena následujícími skutečnostmi¹¹:

- Dobrovolníci nejsou příliš zodpovědní, nelze se na ně spolehnout. Nemají žádné kompetence.
- Dobrovolná angažovanost jednotlivců je velmi nepravidelná, jsou časově omezení a nelze zajistit dlouhodobější kontinuitu spolupráce s jednotlivými dobrovolníky.
- Je složité najít činnosti pro dobrovolníky, které by nebyly v rozporu se zákonem o dobrovolnictví, tj. vykonávat takovou činnost, která není běžně platově ohodnocena.
- Zaškolení dobrovolníků je časově a energeticky velmi náročné a za současného personálního obsazení je to téměř nemožné. Na školení by museli být vyhrazeni zvláštní pracovníci, kteří by se věnovali výhradně dobrovolníkům. Dobrovolníci nemají odpovídající kvalifikaci a potřebovali by neustálou supervizi, což je nákladné. Bylo by zapotřebí zajistit celý systém vzdělávání dobrovolníků pro oblast prevence recidivy kriminality a postpenitenciární péče přímo v dané organizaci.
- Práce v oblasti prevence recidivy kriminality a postpenitenciární péče představuje pro dobrovolníky nemalé bezpečnostní riziko, ať už zdravotní (povinnost očkování proti hepatitidě), tak fyzické nebo psychické.

---

¹⁰ Celkem byly provedeny rozhovory se zástupci 5 neziskových organizací z různých míst České republiky.

¹¹ Jedná se o názory zástupců oslovených neziskových organizací založené na jejich osobních zkušenostech z praxe.

- Někteří respondenti poukázali na to, že ze strany kontrolních orgánů (Inspekce bezpečnosti práce, Hygienická inspekce) jsou vysílány signály, že dobrovolníci v oblasti prevence recidivy kriminality nejsou z hlediska bezpečnosti práce příliš vítáni.
- Obava z neadekvátní zodpovědnosti za dobrovolníky a za kvalitu jejich vykonané práce.
- Obava ze strany pracovníků neziskových organizací z dalšího nárůstu administrativy spojené s evidencí dobrovolníků.
- Respondenti často tvrdili, že chybí legislativní ukotvení pro práci s dobrovolníky. Z toho vyplývá, že mezi oslovenými organizacemi není příliš vysoké povědomí o možnostech využití dobrovolníků.
- Mezi dobrovolníky není zájem uplatnit se v oblasti prevence recidivy kriminality nebo postpenitenciární péče – chybí osvěta.
- Pro práci s dobrovolníky by bylo zapotřebí vytvořit zázemí a specifikovat činnosti, které by mohli vykonávat, např.
  - nízkoprahové služby pro děti
  - pomoc na komunitní úrovni
  - pomoc při řešení zadluženosti
  - first housing – pomoc při zajišťování bydlení propuštěným vězňům
  - pomoc při sběru knih od dárců pro vězně
  - mapování potřeb klientů
- Dle vyjádření manažerů oslovených neziskových organizací v ČR by pro práci s dobrovolníky museli být nadšeni samotní zaměstnanci neziskových organizací a museli by mít důvod vkládat do nich svou energii.

Výše uvedené názory a zkušenosti respondentů poskytují náhled na současné překážky, které brání lépe využívat dobrovolníky ve sledované oblasti, jak je vnímají samotné neziskové organizace v České republice. Popsané zkušenosti dobré praxe ze zahraničí však ukazují, že dobrovolníci mohou tvořit významnou součást systému poskytování postpenitenciární péče a v prevenci recidivy kriminality.

4 Shrnutí a doporučení pro oblast dobrovolnictví v prevenci recidivy kriminality a postpenitenciární péči

Z příkladů dobré praxe z Rakouska a Nizozemí vyplývá, že využití dobrovolníků v oblasti prevence recidivy kriminality a konkrétně probační a postpenitenciární péče je nejen možná, ale ve většině případů také velice přínosná pro klienty neziskových organizací působících v této oblasti. Klienti tak obdrží dlouhodobější individuální osobní podporu, která vede k rychlejšímu získání sebedůvěry propuštěných vězňů v každodenním zvládnání životních situací a k jejich snadnější reintegraci do společenského života. Využití dobrovolníků má v obou zemích dlouholetou historickou tradici, a i když byla část dobrovolníků vzhledem k potřebám problematiky nahrazena profesionálními zaměstnanci s odpovídajícím vzděláním, jsou dobrovolníci pro vybrané činnosti stále hojně využíváni a jejich činnost má vysokou přidanou hodnotu.

V obou zemích je péče poskytovaná dobrovolníky v rámci sledované oblasti vykonávána prostřednictvím řady různých aktivit:

- Návštěvy klienta ve věznicích v průběhu výkonu trestu či doma po propuštění z výkonu trestu.
- Vyslechnutí problémů klienta v otázkách pocitu osamělosti, výchovy dětí, financí, bydlení apod.
- Podpora klientů v podobě neformálních doporučení řešení problémů na základě osobních životních zkušeností dobrovolníka.
- Pomoc se zprostředkováním pravidelného kontaktu mezi dětmi a uvězněnými rodiči. Zprostředkování informací o každodenním životě dětí uvězněným rodičům a naopak.
- Pomoc opatrovníkům s výchovou svěřených dětí v podobě přátelských návštěv a neformálních rozhovorů, které vedou k řešení problémových situací v domácnosti.
- Podpora obětí trestných činů, kdy dobrovolníci pomáhají překonat status oběti a znovu získat svou identitu.
- Podpora reintegrace bývalých vězňů, s cílem zabránit recidivě.

- Působení v oblasti prevence s cílem zabránit možným konfliktům a poskytnout návody pro konstruktivní řešení problémů (např. ve školách).
- Pomoc s vyřizováním osobních dokumentů a vyplňováním formulářů, jazyková pomoc.
- Pomoc osobám s lehkými mentálními či psychickými poruchami ve výkonu trestu a po propuštění při zvládnání každodenních úkonů.
- Aktivity v nízkoprahových klubech pro děti.
- Pomoc drogově závislým osobám.
- Internetové on-line a telefonické poradenství.

Aktivity dobrovolníků jsou zaměřeny především na individuální péči, výjimkou však nejsou ani aktivity skupinové. Dobrovolníci se nevěnují pouze osobám ve výkonu či po výkonu trestu, ale také například jejich dětem a rodinným příslušníkům, kteří se s odnětím svobody svého blízkého musí také určitým způsobem vypořádat.

Dobrovolnictví představuje potenciál v intenzifikaci individuální péče, jelikož vzhledem k počtu potenciálních klientů je obtížné jejich pokrytí intenzivní individuální péčí pouze ze strany profesionálních zaměstnanců. Dobrovolník s odpovídajícími zkušenostmi může v některých případech získat větší důvěru klienta, než odborně vzdělaný profesionál. Dobrovolníci mnohdy navíc, i přes chybějící odborné znalosti, mohou disponovat zkušenostmi, které budou pro realizaci činností klíčové, například v případě dobrovolníků z řad bývalých vězňů. Jejich zapojení do dobrovolné činnosti v rámci sledované oblasti není v Rakousku možné. V Nizozemí se s jejich zapojením počítá, dochází však k tomu jen zřídka, vzhledem k nutnosti mít vyřešeny všechny stránky života týkající se minulosti bývalého odsouzeného.

Pro využití potenciálu dobrovolnictví v oblasti prevence recidivy kriminality v prostředí České republiky je důležitá další koncepční práce, která najde vhodný kompromis mezi výše uvedenými přínosy a limity dobrovolnické práce. Na základě komparace dobré praxe v této studii jsou pro podmínky České republiky navrženy následující doporučení, které lze zároveň v případě možnosti vzájemně kombinovat a realizovat v navazujících či souběžných krocích:

Doporučení č. 1: Vytvoření metodického pokynu pro využívání dobrovolníků ve stávajících neziskových organizacích v ČR působících v oblasti prevence recidivy kriminality.

Pro efektivní realizaci dobrovolnictví v oblasti prevence recidivy kriminality v České republice je potřeba na základě výzkumných aktivit vytvořit metodický pokyn, který stanoví přesná pravidla dobrovolnické činnosti a který nebude sloužit pouze jako vymezení limitů této činnosti, ale také jako metodický návod, jak tuto dobrovolnickou aktivitu efektivně vykonávat. Samotný metodický pokyn by měl obsahovat minimálně následující části:

- A. Identifikace cílové skupiny a jejich potřeb: Na základě spolupráce se zaměstnanci neziskových organizací a dalších osob působících v této oblasti vymežit jednotlivé cílové skupiny v oblasti prevence kriminality včetně identifikace jejich potřeb (vymezení potřeb také na základě přímého výzkumu se zástupci vymezených cílových skupin).
- B. Identifikace činností, které je potenciálně možno pokrýt dobrovolnickou činností: Na základě analýzy potřeb cílových skupin a současného stavu vymežit aktivity, které by mohly být potenciálně řešeny dobrovolnickou činností. Nedílnou součástí je také analýza legislativy, aby byly činnosti v souladu se zákonem o dobrovolnictví a dalšími platnými zákony České republiky.
- C. Stanovení požadavků na dobrovolníky: Je nutné vytvořit seznam požadavků, vlastností a schopností, které musí dobrovolník splňovat pro zapojení do činnosti neziskových organizací. Součástí by mělo být také doporučení na potřebné školení.
- D. Vymezení nutné spolupráce mezi profesionálními zaměstnanci a dobrovolníky: V rámci metodiky je nutné nastavit nezbytnou spolupráci mezi dobrovolníky a profesionálními zaměstnanci neziskových organizací. Základem je najít takový stav, který nebude zbytečně zatěžovat obě strany, zároveň však povede k efektivní práci a potřebné kontrole dobrovolnické činnosti.
- E. Metodika osvěty a propagace: Součástí metodického pokynu by měly být také postupy, prostřednictvím kterých bude nezisková organizace

informovat o možnostech dobrovolnické činnosti a zároveň získávat a motivovat nové dobrovolníky.

- F. Hodnocení dobrovolnických aktivit: Poslední částí metodického pokynu musí být metody k hodnocení dobrovolnické činnosti (ze strany profesionálních zaměstnanců neziskových organizací, případně také ze strany samotných klientů služeb či sebehodnocení ze strany dobrovolníků) za účelem její kontroly a získání podnětů pro případný rozvoj služeb a přístup k dobrovolnictví.

Doporučení č. 2: Realizace pilotního projektu za účelem prověření praxe v oblasti dobrovolnictví

Za účelem ověření možné praxe dobrovolnictví v oblasti prevence recidivy kriminality doporučujeme realizaci pilotního projektu realizovaného neziskovou organizací poskytující postpenitenciární péči vybranou na základě výběrového řízení v prostředí České republiky. Realizace takového projektu v praxi přinese ověření teoretických východisek, zároveň může přinést řadu nových poznatků o možnostech a limitech dobrovolnické činnosti.

Realizace pilotního projektu je také vhodným nástrojem pro praktické ověření metodiky navržené v rámci Doporučení č. 1.

Doporučení č. 3: Navázání spolupráce se zahraničními organizacemi působícími v oblasti prevence recidivy kriminality a postpenitenciární péče

Vzhledem k dobrým zkušenostem s dobrovolnickou činností v oblasti prevence recidivy kriminality a postpenitenciární péče v zahraničních zemích (Rakousko, Nizozemí) je doporučeno oslovit místní organizace (např. organizace zmíněné v této studii) s žádostí o spolupráci v rámci pilotního projektu. Tato spolupráce může být řešena několika formami, od plné spolupráce v podobě zřízení poboček těchto organizací v ČR po metodické vedení či konzultace vlastního projektu neziskové organizace působící na území ČR.

Jako ideální postup pro tvorbu metodiky zaměřené na využívání dobrovolníků při poskytování postpenitenciární péče a v oblasti prevence recidivy kriminality pachatelů trestné a přestupkové činnosti v České republice navrhuje vhodně skloubit všechna tři uvedená doporučení.

Zdroje informací

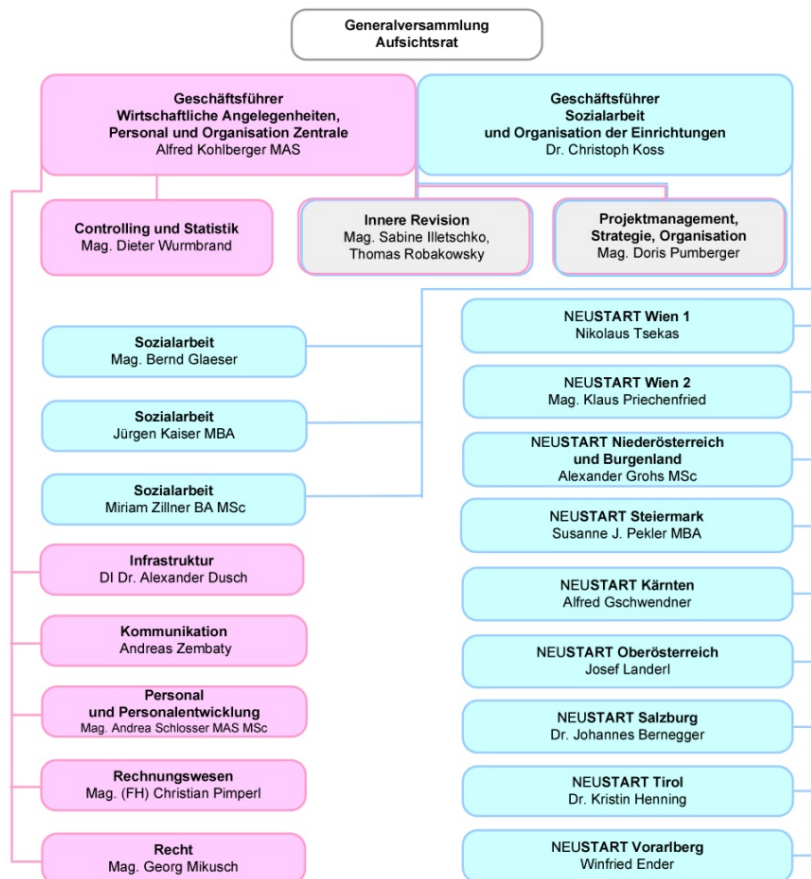
- **Zpráva o činnosti NEUSTART za rok 2018**
www.neustart.at/at/files/pdf/report_oesterreich_2018.pdf
- **Videa a letáky NEUSTART ke stažení**
https://www.neustart.at/at/de/unsere_standpunkte/downloads/bild_und_ton_material.php
- **Přehled o personálním stavu NEUSTART**
<https://www.neustart.at/facts/>
- **Informační leták o poskytovaných službách NEUSTART**
https://www.neustart.at/at/files/pdf/imagefolder_englisch_2014.pdf
- **Informační leták o probační službě NEUSTART**
https://www.neustart.at/at/files/pdf/bewahrungshilfe_englisch_2014.pdf
- **Informační leták o postpenitenciární péči NEUSTART**
https://www.neustart.at/at/files/pdf/haftentlassenenhilfe_englisch_2014.pdf
- **Ministerstvo bezpečnosti a spravedlnosti Nizozemí**
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrijwilligerswerk>
- **Vize politiky týkající se dobrovolnictví**
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-46514.html>
- **Výroční zpráva HUMANITAS za rok 2017**
<https://www.humanitas.nl/over-ons/jaarverslag/>
- **Studie o činnosti organizace HUMANITAS**
https://www.researchgate.net/publication/325119946_Pape_Case_Study_Humanitas_25_April_2018

- **Program HUMANITAS na podporu zranitelných mladých lidí**
www.humanitas.nl/afdeling/s-hertogenbosch/nieuws/jeugdsupport-voor-kwetsbare-jongeren/
- **Motivační video HUMANITAS**
<https://player.vimeo.com/video/119754154>
- **Školení dobrovolníků HUMANITAS**
<https://www.humanitas.nl/over-ons/trainingen-voor-vrijwilligers/>
- www.humanitas.nl/programmas/home-start
- www.humanitas.nl/programmas/gezin-in-balans

PŘÍLOHY

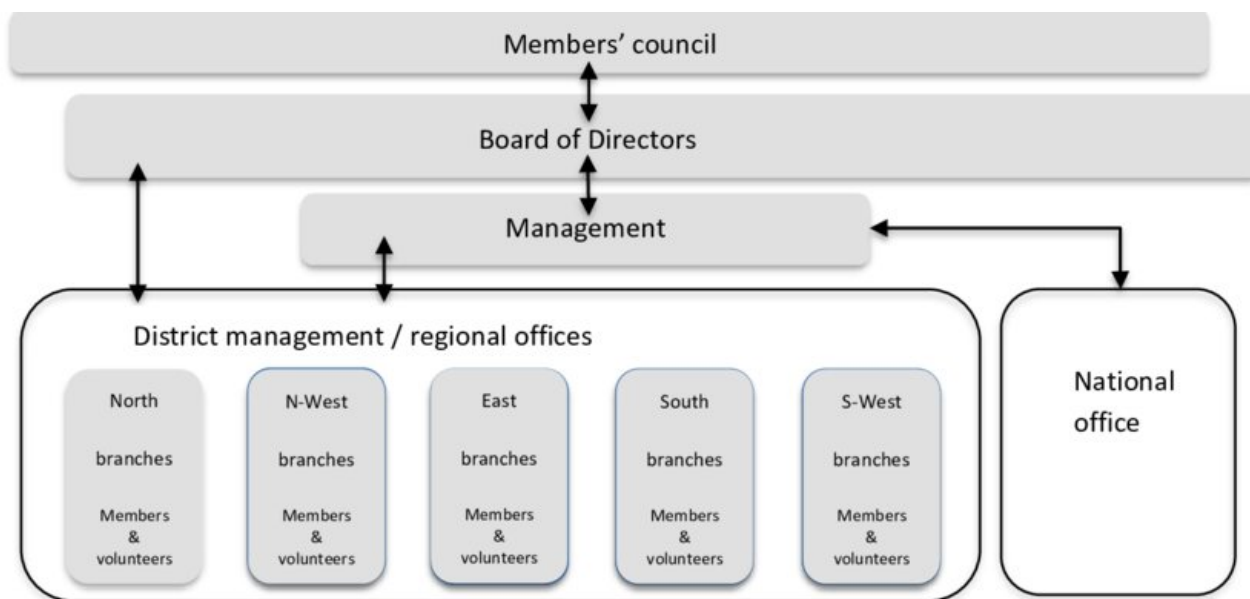
Obrázek 1 – Organizační struktura NEUSTART, 2018

Organigramm
Stand 01.09.2018

Zdroj: https://www.neustart.at/at/_images/ORGANIGRAMM_Sep2018.jpg?m=1536579266

Obrázek 2 – Organizační struktura HUMANITAS, 2016

Zdroj: www.researchgate.net/figure/Humanitas-organizational-structure_fig1_325119946

Obrázek 3 – Leták k programu „Rodina v rovnováze“

Humanitas Family in Balance

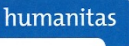
Volunteers help parents and their families during and after detention. They listen to their stories and help with:

- Restoring, improving and maintaining contact with the children.
- The support of the children and their temporary caregivers.
- Reducing the (social) isolation of the children.

More information and registration

Do you want support from a volunteer, or do you know someone who can use support?, contact Humanitas.

You can also register with the staff of the penitentiary institution such as your mentor, case manager or spiritual counselor.

Information:
Valerie Spijkers
0031 +6 25455724
v.spijkers@humanitas.nl
www.humanitas.nl

"It reassures me that my children receive help as well."

Over Humanitas

Humanitas is er voor mensen die samen met een vrijwilliger op eigen kracht iets willen veranderen aan hun situatie. Jaarlijks bieden onze ruim 25.000 goed geschoolde vrijwilligers hulp aan meer dan 70.000 deelnemers.*

Humanitas waarden:

- regie behouden over je eigen leven
- samenleven op basis van gelijkwaardigheid
- verantwoordelijkheid nemen voor jezelf en voor een ander
- vraaggericht werken: kijken wat er leeft in de maatschappij, activiteiten daarop aanpassen.

*bron: Jaarverslag 2017

Wij worden gesteund door:

Imprisonment has a big impact on you and your family. You have little contact with your children and concerns about their upbringing might arise. A volunteer from Family in Balance can help you out during this difficult period. You are not alone!

You can contact the volunteer if you want to tell your story or if you have any questions. How can you be a good parent? How do you deal with difficult parenting situations? The volunteer will think along and help you boost your confidence. The volunteer can also help your children and their (temporary) caregivers with their upbringing and practical questions during your detention. You can also have support from a volunteer for the period after your detention.

Questions of parents in prison:

- How do I tell my children that I am in prison?
- Who cares for my children during my imprisonment?
- How do I deal with my guilt?
- How can I be a good parent during my imprisonment?
- What will it be like when I return home?
- Will I soon have a place to live in?
- Will my children live with me after my imprisonment?
- Will my children accept me as a parent when I return home?

During detention

Family in Balance helps to restore, improve and maintain contact with your children. You can also receive visits from a volunteer, who usually has children as well, with whom you can talk about parenthood.

Family in Balance organizes:

- Information meetings on topics that are important when you are in detention (education, dealing with organisations).
- A training to support and strengthen you for your life after detention.

After detention

If you want to, you can be accompanied by a volunteer for a period of time after your detention. The volunteer helps you get on with the upbringing of your children and all kinds of practical matters that have to do with living, work and finance.

The volunteer can also help you build up, restore and strengthen your social network.

Help for children and their caregivers

Your children receive help from a volunteer who visits them and their (temporary) caregivers weekly. The volunteer will help to find solutions to any problems that affect your children. The volunteer will reach out to your social network; can they help to relieve or resolve problems?

If you are concerned about the children of someone who is in detention, you can contact Family in Balance. You can talk about the situation and share your concerns with a volunteer.

Obrázek 4 – Leták k programu „Home-start“

Gabriela:
 'With three young children, I was having a hard time. I wanted to do everything exactly right, but I just couldn't get it all together. My child health clinic referred me to Home-Start. It was clear that Inge, my volunteer, had lots of experience as she was a mother herself. Inge taught me that it's not the end of the world if the laundry doesn't get done. She told me that you can't be there for your children and get the laundry done on time and keep your house spotless at all times. For me, these were real eye-openers. She was someone I could really talk with, and that made me feel a lot better.'

www.home-start.nl

HOME START
Thuis in gezinnen

Need a helping hand?

HS opzetting © Home-Start Nederland

Need a helping hand?

What is Home-Start?

Like other families, yours, too, sometimes goes through a difficult period: illness, troubles with the children, little contact with friends and other family members, problems at work, lack of money, or tensions between partners. Usually, you can solve these problems yourself. But sometimes, it's a relief when someone else has time to listen or lend a helping hand when it comes to arranging practical matters effectively. At these times, a volunteer from Home-Start can provide you with the extra support you need.

Home-Start offers support, practical help and friendship to parents with at least one child younger than seven years of age. Families can have older children next to their young child(ren) as well. You could also have older children in your family, of course. As the parent, you indicate what your needs are, and these needs become the focus for the support you will receive. Home-Start volunteers are parents themselves and have taken a training course to prepare them to work according to the Home-Start methods. Volunteers are assisted and supported by a

coordinator. Because Home-Start is available in many municipalities in the Netherlands, an increasing number of families are receiving support from this organisation. Both research and experience have shown that parents are very satisfied with the support they get from their volunteers. Parents feel more confident and start dealing with their children in a more positive way.

How does it work?
 You can apply for support by contacting the Home-Start coordinator in your town or city. Next, you will meet with the coordinator to discuss how Home-Start can help you. The problems you are confronting are the starting point for the support you – or your family – will receive. Next, you will be introduced to a volunteer. If you feel at ease with each other, your volunteer will come to visit you every week. You will begin by getting to know one another and developing a sense of trust. Together, you will discuss how you want to be supported or lent a helping hand with practical matters. How long you receive support depends on what you need.

What can you expect from Home-Start?

- A volunteer who regularly comes to visit you at home.
- Personal attention and a helping hand.
- Parenting support.
- An opportunity to establish contact with other parents.
- Help with practical matters.
- Friendship and trust.

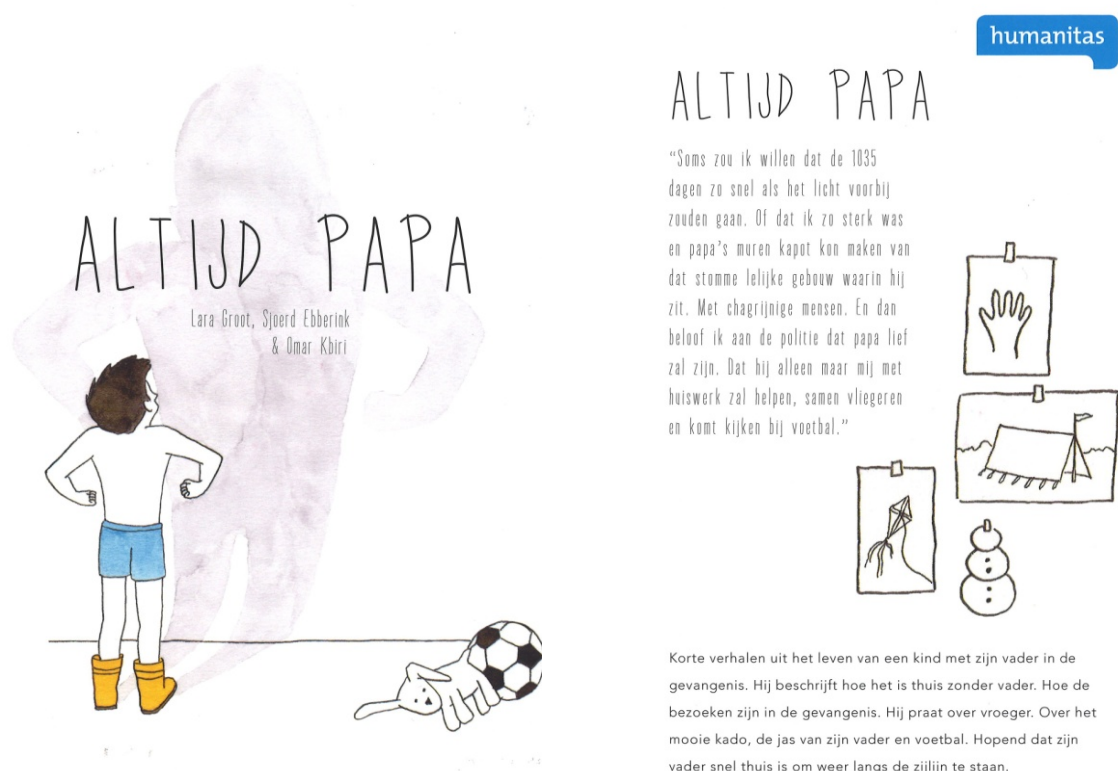
Obrázek 5 – Titulní a zadní strana knihy „Máma ve vězení“

Opička Charlie se jde podívat do vězení, aby zjistila, jak se tam daří Thomasově matce. Vidí, co jeho máma dělá ve vězení v průběhu celého dne. Pak vypráví Thomasovi, že když on vstává a snídá, jeho máma má ve vězení také snídani. Když se Thomas učí ve škole, máma také pracuje. A když si Thomas odpoledne hraje a povídá si s kamarády, jeho maminka má i ve vězení své volno, kdy má čas povídat si s ostatními. Večer, když jdou oba spát, v myšlenkách a v srdci je Thomas společně s mámou, protože i ona na něho stále myslí.

Obrázek 6 – Titulní a zadní strana knihy „Pořád tátou“

„Někdy si přeji, aby 1 035 dní prošlo rychlostí světla. Nebo abych byl tak silný, abych mohl rozbořit stěny té hloupé ošklivé budovy, ve které je táta uvězněný. Musí tam být společně se zlými trestanci. Půjdu a slíbím policii, že táta už bude hodný, že mi bude pomáhat s domácími úkoly, bude se mnou pouštět draka a chodit na fotbal.“

Kniha obsahuje krátké příběhy ze života chlapce, jehož otec je ve vězení. Popisuje, jaké to je být doma bez otce. Jak vypadají jeho návštěvy ve vězení. Mluví také o své minulosti, o krásných chvílích strávených společně s otcem na fotbalu. Doufá, že se jeho táta brzy vrátí domů.

Seznam příložených dokumentů

1. **Dobrovolníci v EU.pdf**
(Budování úspěšné spolupráce zapojením dobrovolníků do justičního systému - příklady dobré praxe v zemích EU)
2. **Rakousko_Probation.pdf**
(Přehled o probační službě v Rakousku)
3. **Rakousko_CEP_Probation.pdf**
(Zpráva o probační službě v Rakousku)
4. **Rakousko_report2016.pdf**
(Výroční zpráva organizace NEUSTART za rok 2016)
5. **Rakousko_report2017.pdf**
(Výroční zpráva organizace NEUSTART za rok 2017)
6. **Rakousko_report2018.pdf**
(Výroční zpráva organizace NEUSTART za rok 2018)
7. **Nizozemí_Vize_dobrovolnictví.pdf**
(Vize politiky týkající se dobrovolnictví)
8. **Nizozemí_metodika_NL.pdf**
(Příručka k programu „Rodina v rovnováze“)
9. **Nizozemí_metodikaCJ.docx**
(Příručka k programu „Rodina v rovnováze“ – orientační hrubý překlad do češtiny)
10. **Humanitas_Policy_NL.pdf**
(Politika organizace HUMANITAS)
11. **Humanitas_finance2017_NL.pdf**
(Výroční zpráva HUMANITAS za rok 2017)